

KATARZYNA BRAUN

KIERUNKI BADAŃ KATEDRY PEDAGOGIKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ KUL

W październiku 2015 roku minęło dziesięć lat od powołania Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. O ile w Instytutach Pedagogiki czy na Wydziałach pedagogicznych większości polskich wyższych uczelni powoływane są katedry pedagogiki ogólnej, pedagogiki społecznej, pedagogiki szkolnej, o tyle Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej na KUL jest pierwszą i jedyną do tej pory w Polsce. Wobec tego faktu warto przeanalizować kierunki badań podejmowane przez tę Katedrę. Celem niniejszego artykułu jest analiza działalności badawczej zarówno obecnych, jak i byłych pracowników Katedry oraz próba ich systematyzacji. Zostanie to dokonane w kilku etapach. Na początku zaprezentowany będzie przedmiot badań pedagogiki chrześcijańskiej i okoliczności powstania Katedry, następnie przedstawimy tematykę badawczą podejmowaną przez pracowników Katedry, jako ostatni element przeanalizujemy działalność upowszechniającą wyniki badań naukowych prezentowane w formie konferencji organizowanych przez Katedrę oraz wydawane publikacje.

SPECYFIKA PEDAGOGIKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ
I OKOLICZNOŚCI POWSTANIA KATEDRY PEDAGOGIKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ
NA KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM

Rozpoczynając prezentację kierunków badań prowadzonych w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej KUL warto wyjść od krótkiego wskazania specyfiki pedagogiki chrześcijańskiej. Nie dokonam tutaj pogłębionych analiz dotyczących dyskusji nad tym, czy pedagogika chrześcijańska jest subdyscypliną czy kierunkiem w pedagogice, nie podejmę także namysłu nad tożsamością i statusem naukowym pedagogiki chrześcijańskiej. Zagadnienia takie poruszane były między innymi przez Agnieszkę Salamuchę i Piotra Magiera (Salamucha, 2010; Magier, 2010). W tym miejscu ograniczę się jedynie do wskazania przedmiotu badań pedagogiki chrześcijańskiej oraz aspektów ją wyróżniających.

Jerzy Bagrowicz pedagogikę chrześcijańską traktuje jako naukowy system wychowania, oparty na podstawowych źródłach chrześcijaństwa, do których należy Objawienie Boże zawarte w Piśmie świętym, oraz na tradycji wychowawczej poszczególnych wyznań chrześcijańskich. Określając przedmiot pedagogiki chrześcijańskiej wskazuje na podstawy i zasady chrześcijańskiego wychowania (Bagrowicz, 2005, s. 121). Zatem, najogólniej ujmując, można przyjąć, że przedmiotem zainteresowania pedagogiki chrześcijańskiej jest wychowanie w duchu chrześcijańskim.

Marian Nowak uważa, że wychowanie chrześcijańskie stanowi proces transformacji świata i życia osobowego, a także przedmiotowego w naszym otoczeniu. Składa się z wielu form aktywności, działań i oddziaływań, które warunkują społeczne, psychiczne, poznawcze, a nawet fizyczne procesy. Te oddziaływania odnoszą się do psychicznych, społecznych i religijno-historycznych uwarunkowań. Interpretowane mogą być też symbole językowe i pozajęzykowe, legitymizowane normy i zalecane określone działania. Pedagogika chrześcijańska, aby być odpowiednią do swojego przedmiotu, musi posługiwać się wieloma koncepcjami poszczególnych nauk. Dlatego też jest chętnie określona jako nauka złożona i integralna (Nowak, 2010, s. 26).

Każda nauka stawia sobie za cel poznanie pewnego obszaru badań. Gdy zaś jej przedmiotem staje się praktyka, poznanie powinno służyć poprawie tej praktyki. Również pedagogika chrześcijańska opisuje, uzasadnia, ukierunkowuje, opracowuje normy. Jako dyscyplina naukowa, jako dział pedagogiki, pedagogika chrześcijańska ma do czynienia nade wszystko z praktyką, z konkretnym działaniem, czyli różnego rodzaju formami aktywności, które wydają się istotne w ramach tworzenia chrześcijańskiej teorii pedagogicznej (Nowak, 2010).

Pedagogika chrześcijańska zajmuje szczególne miejsce w pedagogice. Jej specyfika dotyczy wielu aspektów, między innymi diagnozy społeczno-kulturowej oraz teoretycznej, przedmiotu badań, celów, metod badawczych, języka, problemów i tez oraz struktury (Salamucha, Magier, 2013).

Twierdzenia przypisywane chrześcijaństwu pełnią dwie podstawowe funkcje w pedagogice chrześcijańskiej. Pierwsza z nich to funkcja heurystyczna (inspirowanie pedagogiki chrześcijaństwem), natomiast druga polega na dostarczeniu pedagogice korpusu tez (*credo*), które stanowią podstawę dla sformułowania moralnych reguł postępowania wychowanka i wychowawcy (Salamucha, Magier, 2013).

Agnieszka Salamucha wskazuje na dwa kryteria pozwalające odróżnić pedagogikę chrześcijańską od niechrześcijańskiej. Pierwsze z nich dotyczy sposobu uzasadniania tez i norm – jego specyfiką byłoby odwołanie się do pozaracjonalnych źródeł przekonań (wiedzy nadprzyrodzonej), przede wszystkim do Objawienia zawartego w Biblii. Drugie kryterium to przyjmowany przez pedagogikę biblijny obraz człowieka, którego podstawą są dogmaty o Stworzeniu, grzechu pierworodnym, Wcieleniu i Odkupieniu. Bez względu na to, jak w danym wyznaniu chrześcijańskim rozłożone są akcenty na poszczególne dogmaty, każda pedagogika chrześcijańska traktuje człowieka – wychowanka i wychowawcę – jako stworzenie Boże, które zgrzeszyło i potrzebuje Zbawiciela, i które przez misterium paschalne Chrystusa zostało odkupione, wyzwolone z grzechu, przyjęte przez Boga jako Jego dziecko (Salamucha, 2010, s. 124).

Można zatem przyjąć, że obszar zainteresowań pedagogiki chrześcijańskiej jest bardzo szeroki. Dotyczy procesu wychowania chrześcijańskiego, odnosi się między innymi do badań nad wskazaniami dotyczącymi wychowania, zawartymi w Objawieniu, Tradycji i Magisterium Kościoła, podejmuje analizę działalności wychowawczej wielu chrześcijańskich praktyków wychowania, opracowuje systemy wychowania chrześcijańskiego, zajmuje się wychowawczą funkcją instytucji, ruchów i stowarzyszeń chrześcijańskich.

W tak zarysowaną koncepcję pedagogiki chrześcijańskiej wpisują się ze swoimi badaniami pracownicy i doktoranci Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Katedra ta powstała w październiku 2005 r. Jest zwieńczeniem oczekiwań, jakie pod adresem uprawianej na KUL-u pedagogiki wyrażali m.in. prof. dr hab. Stefan Kunowski, o. prof. dr hab. Wojciech Feliks Bednarski, prof. dr hab. Teresa Kukołowicz czy ks. dr hab. Józef Wilk. 18 listopada 2005 r. Senat Akademicki KUL kierowanie nowo powstałej Katedry powierzył dr hab. Alinie Rynio, prof. KUL. Formalne powstanie Katedry poprzedzone było wieloletnimi badaniami prowadzonymi przez samodzielnych

i młodszych pracowników Instytutu Pedagogiki od 1983 r. Motto Katedry stanowią słowa kard. Karola Wojtyły: „Wychowanie to twórczość o przedmiocie najbardziej osobowym. Wszystko, co z natury zawiera się w wychowywanym człowieku, stanowi tworzywo dla wychowawców, tworzywo, po które winna sięgać ich miłość” (Rynio, 2011; Braun, 2012).

W Katedrze dotychczas pracowało osiem osób, i to głównie ich zainteresowania naukowe oraz działalność naukowa doktorantów stały się podstawą zakresu jej tematyki badawczej. Bardzo duże zasługi w dookreśleniu kierunków badań w Katedrze ma dr hab. Alina Rynio, prof. KUL. Jej wykształcenie teologiczno-psychologiczno-pedagogiczne pozwala na prowadzenie interdyscyplinarnych badań nad wychowaniem chrześcijanina z uwzględnieniem współczesnego kontekstu życia. Od początku pracy w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim obok teorii wychowania przedmiotem jej zainteresowań była i pozostaje nadal pedagogika katolicka, pedagogika religii, teologia wychowania (J. Groppo), nauczanie Jana Pawła II, Benedykta XVI, papieża Franciszka, kard. Stefana Wyszyńskiego, o. Jacka Woronieckiego, S. Kunowskiego, ks. L. Giussaniego, pedagogia wybranych ruchów Kościoła katolickiego, wychowanie w szkole katolickiej, etos nauczyciela, pedagogika szkolna, opiekuńcza i medialna. Interesuje ją rozwój katolickiej myśli pedagogicznej w Polsce i na świecie, rozumienie celów wychowania w pedagogice religijno-moralnej oraz poszukiwanie adekwatnych do współczesności form i sposobów kształtowania osobowości dojrzałej, wolnej i odpowiedzialnej. Od początku swojej działalności naukowej podejmuje też badania nad antropologiczno-teologicznymi podstawami integralnego wychowania osoby. Oprócz różnorodnych zajęć dydaktycznych prowadzonych w IP KUL, swoje poszukiwania badawcze koncentruje wokół teorii i profili wychowania, pedagogiki medialnej, psychologii ogólnej, rozwojowej, pedagogiki społecznej i religii, kategorii osób znaczących w wychowaniu, ideałów, wzorów i wzorców, wychowania człowieka wierzącego, wolnego i odpowiedzialnego (Rynio, 2011, s. 99). Warto dodać, że pod kierunkiem prof. KUL Aliny Rynio powstały 22 doktoraty, a kolejne są w trakcie przygotowywania.

W tak szeroko zarysowany obszar badań wpisują się pozostali pracownicy Katedry:

– s. dr hab. Maria Loyola Opiela, podejmująca zagadnienia integralnej pedagogiki przedszkolnej, programów wychowania przedszkolnego, systemu wychowania bł. Edmunda Bojanowskiego;

– dr Dorota Bis, w sposób szczególny poddająca analizie znaczenie współczesnych mediów w wychowaniu chrześcijańskim, komunikację społeczną, oraz kształcenie przez całe życie;

– dr Anna Petkowicz, obejmująca badaniami pedeutologię oraz wychowanie chrześcijańskie metodą harcerską;

– dr Beata Jakimiuk, podejmująca naukową refleksję nad wartością pracy ludzkiej, doradztwem zawodowym oraz kompetencjami i kwalifikacjami;

– dr Małgorzata Łobacz, zajmująca się filozofią wychowania w nurcie personalistycznym, antropologiczno-pedagogicznymi aspektami życia społecznego, w szczególności szeroko rozumianego ubóstwa;

– dr Iwona Szewczak, prowadząca badania nad pedagogiką Wolfganga Brezinki, głównie w kontekście wychowania do dzielności życiowej, zajmująca się także teorią wychowania, edukacją wielo- i międzykulturową;

– dr Katarzyna Braun, prowadząca badania w obszarze wychowania prospołecznego, wychowania przez zaangażowanie i do zaangażowania oraz szeroko rozumianym wolontariatem.

Powyżej przedstawione zostały podstawowe zainteresowania pracowników Katedry. W kolejnej części zaprezentowane zostaną podejmowane w niej obszary badań w porządku tematycznym.

OBSZARY BADAWCZE PODEJMOWANE W KATEDRZE PEDAGOGIKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Warto wspomnieć, że powstanie Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej nie było początkiem badań podejmowanych w tym obszarze przez pracowników Instytutu Pedagogiki. Jednakże prof. KUL Alina Rynio, zostając kierownikiem nowo utworzonej Katedry określiła szeroki zakres badań podejmowanych zarówno przez pracowników, jak i doktorantów. Za kryterium prezentacji kierunków tych badań przyjmując kryterium tematyczne. W obszarze poszczególnych grup tematycznych uwzględnione zostaną zainteresowania badawcze osób podejmujących badania w ramach Katedry.

Wstępna analiza prowadzonych w Katedrze badań pozwala wyłonić trzy podstawowe poziomy zainteresowań szeroko rozumianym wychowaniem chrześcijańskim: metateoretyczny, teoretyczny i praktyczny. Nie jest to podział ostry, ponieważ, jak zostało wcześniej wskazane, teoria ściśle łączy się z praktyką. Jednakże na potrzeby prezentacji obszary te zostaną omówione oddzielnie.

Pierwszy poziom badań to poziom metateoretyczny. W tym obszarze swoje badania prowadzi głównie prof. Alina Rynio. Jej prace dotyczą miejsca pedagogiki chrześcijańskiej i katolickiej w systemie nauk, związków z teologią, filozofią i psychologią i jej charakteru interdyscyplinarnego. W ramach tych badań dookreślony został przedmiot materialny i formalny pedagogiki chrześcijańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem pedagogiki katolickiej. Dla pedagogiki katolickiej jako przedmiot materialny badaczka wskazuje człowieka ze swym dążeniem do realizowania najgłębszych pragnień, oczekiwań i potrzeb: człowieka w procesie wszechstronnego rozwoju w ciągu jego życia. Przedmiotem formalnym pedagogiki katolickiej według Aliny Rynio jest doprowadzenie człowieka do doskonałości chrześcijańskiej, wyrażającej się w świętości życia i akceptacji zbawienia, które pochodzi od Boga.

Dzięki tak określonej przedmiotowi możliwe było ukazanie specyfiki pedagogiki katolickiej. Pedagogika katolicka, konstruując ideał nowego człowieka, jest optymistyczna, wierzy w możliwość przemiany człowieka, uwzględnia jego podmiotowość, odrzuca wszelkie determinizmy i dąży do uruchomienia pracy samowychowawczej. W myśl założeń tej pedagogiki zarówno środowisko, wychowanie jak i dziedziczenie, nie tyle determinują, ile warunkują rozwój osób wychowywanych. Pedagogika katolicka dysponuje swoją warstwą teoretyczną, dotyczy norm, zasad i celów, modeli i tego, co się nań składa. Dysponuje także praktyką realizowania tych modeli w życiu. Wyniki swoich badań prof. Alina Rynio opracowała w postaci skryptu dostępnego dla studentów pedagogiki w ramach wykładu pedagogika chrześcijańska i wybrane zagadnienia z pedagogiki chrześcijańskiej. Dodatkowo, odwołując się do wybranych paradoksów chrześcijaństwa, wskazuje tożsamość pedagogiki chrześcijańskiej (Rynio, 2013e).

Podjęty namysł metateoretyczny jest niezmiernie ważny, bo dookreśla ramy i kierunki badań prowadzonych przez pracowników i doktorantów Katedry. Tak określony przedmiot wskazuje bardzo szerokie możliwości podejmowania badań. Zawiera w sobie zagadnienia związane z analizą procesu wychowania chrześcijańskiego, ideału wychowawcy i wychowanka, metodyki wychowania oraz instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form wychowania chrześcijańskiego. Bogactwo chrześcijaństwa dostarcza ogromnego materiału badawczego, opartego

na Objawieniu, Tradycji Kościoła, Magisterium Kościoła oraz na dorobku wielu pokoleń myślicieli i pedagogów chrześcijańskich.

Poniżej podjęta zostanie próba usystematyzowania kierunków badań prowadzonych w ramach Katedry na poziomie teorii. W związku z tym, że badania te są bardzo bogate, tematyka ich zostanie jedynie zasygnalizowana, a nie szczegółowo omówiona. Znajdą się tu natomiast odniesienia do wybranych monografii, czy artykułów poświęconych poszczególnym zagadnieniom.

Najbardziej ogólnym a zarazem szerokim obszarem badań jest analiza samego procesu wychowania chrześcijańskiego ze szczególnym uwzględnieniem jego integralności. W tym obszarze należy zwrócić uwagę na opracowania prof. Aliny Rynio, dotyczące atrakcyjności wychowania chrześcijańskiego (Rynio, 2007a), teologiczno-antropologicznych podstaw wychowania chrześcijańskiego, rozumienia pojęcia wychowanie chrześcijańskie w kontekście przyjmowanego ideału wychowawczego, podstawowych założeń wychowania chrześcijańskiego z uwzględnieniem jego zasad, celów, form, metod i środków. Kontynuacją tej tematyki jest samowychowanie chrześcijańskie opracowane przez s. Elwirę Balcer w ramach dysertacji doktorskiej obronionej w 2016 r.

Ważnym zagadnieniem podejmowanym także w tym obszarze są badania poświęcone wychowaniu integralnemu, począwszy od definiowania zjawiska, poprzez wskazanie na jego metodyczno-strukturalne elementy, po opracowywanie i namysł nad programami wychowania integralnego (Rynio, 2005b; Bis, Opiela 2013; Rynio, 2016a).

Bazując na zagadnieniach o charakterze ogólnym w Katedrze podejmowane były także zagadnienia o charakterze szczegółowym. Bogaty dorobek badawczy Katedry dotyczy podmiotów wychowania – wychowawcy i nauczyciela oraz wychowanków na różnych etapach rozwoju. Zagadnienia te ujmowane są zarówno od strony ich potencjału, jak i wyzwań, które niesie ze sobą współczesny świat, trudności, z jakimi przychodzi się dzisiaj mierzyć wychowawcom i nauczycielom oraz wychowankom. Istotne z punktu widzenia prowadzonych analiz wydaje się wskazanie, że analiza podmiotów wychowania oparta jest na koncepcji człowieka zakotwiczonej w personalizmie chrześcijańskim. Wskazując ideały osobowe nauczyciela i wychowawcy, podjęta została refleksja między innymi nad potrzebą mistrzostwa (Rynio, 2014c), budowania autorytetu (Rynio, 2017), cechami osobowymi nauczycieli i wychowawców (Rynio, 2013a) oraz dojrzałością nauczycieli, warunkującą rozwój i przetrwanie cywilizacji (Rynio, 2014c). Dopełnieniem badań w zakresie podmiotów wychowania są analizy poświęcone wychowankom: zarówno dzieciom (Rynio, 2015a), jak i współczesnej młodzieży, która potrzebuje

wzorców i wartości w rzeczywistości przepełnionej konsumpcjonizmem i relatywizmem moralnym (Rynio, 2013d).

Kolejny krąg zainteresowań badawczych związany jest ze środowiskami wychowawczymi oraz stojącymi wobec nich wyzwaniem pedagogiki chrześcijańskiej. Szczególne miejsce wśród nich zajmuje rodzina. Badania nad rodziną były i są podejmowane z różnych perspektyw: szczególnego miejsca integralnego rozwoju i wychowania (Rynio, 2013b; Opozda, Opiela, Bis, Świdrak, 2015), miejsca, w którym tkwi potencjał wychowawczy domagający się ciągłego odkrywania (Rynio, Braun, Jeziorański, Szewczak, 2017), środowiska, które należy ze wszech miar wspierać w wypełnianiu misji wychowania chrześcijańskiego, zwłaszcza dzisiaj, kiedy status rodziny chrześcijańskiej jest atakowany na wielu płaszczyznach.

Obok rodziny bardzo ważne zadania mają do wykonania instytucjonalne środowiska wychowawcze – przedszkole, szkoła, uniwersytet. Duży wkład w badanie zagadnień dotyczących integralnej pedagogiki przedszkolnej ma pracująca w Katedrze s. dr hab. Maria Loyola Opiela. W swojej pracy naukowej podjęła się opracowania systemu wychowania przedszkolnego inspirowanego działalnością i nauczaniem bł. Edmunda Bojanowskiego (Opiela, 2013). W związku z potrzebą zachowania ciągłości w wychowaniu kolejnym zagadnieniem podejmowanym w ramach badań Katedry jest specyfika szkoły katolickiej. Kierownik Katedry prof. Alina Rynio opracowała specyfikę szkoły katolickiej jako uprzywilejowanego miejsca ludzkiej nadziei (Rynio, 2009b) ze szczególnym uwzględnieniem jej edukacyjnej i wychowawczej funkcji (Rynio 2005a). Chcąc objąć wszystkie etapy kształcenia w badaniach Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej nie zabrakło także namysłu nad kształceniem uniwersyteckim, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby nieustannej dbałości o jakość edukacji akademickiej (Rynio, Gawrysiakowa, Budkiewicz, 2008; Braun, Łobacz, Rynio, 2010; Rynio, Skrzyniarz 2011b; Rynio, 2014b).

Oprócz środowisk życia i wychowania człowieka, których badaniem zajęli się pracownicy naukowcy Katedry, znalazło się także środowisko pracy. W tym obszarze w sposób szczególny badania koncentrowały się wokół wartości pracy, wychowania do pracy i przez pracę oraz doradztwa zawodowego (Jakimiuk, 2013).

Dopełnieniem badań nad środowiskami wychowawczymi była analiza wychowania chrześcijańskiego, podejmowanego przez ruchy i stowarzyszenia katolickie, organizacje młodzieżowe oraz media. Wśród ruchów katolickich w sposób najbardziej dogłębny prowadzone były badania nad specyfiką wychowania do wiary w *Comunione e Liberazione* (Rynio, 2001a; b; c; 2008). Do

organizacji młodzieżowych, których działalność została poddana analizie pod kątem wychowania chrześcijańskiego, należą harcerstwo (Petkowicz, 2009) oraz wolontariat (Braun, 2012).

We współczesnym świecie, musimy przyznać, że bardzo ważnym „środowiskiem” – przestrzenią wychowania chrześcijańskiego, ale i jego zagrożeniem są współczesne media. Jest to kolejny obszar badań podejmowanych przez pracowników Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej. Zagadnieniem tym zajmuje się szczególnie dr Dorota Bis. Namysł nad mediami jako przestrzenią wychowania przebiega w kilku kierunkach i uwzględnia zagrożenia dla wychowania chrześcijańskiego, tkwiące we współczesnych przekazach medialnych; media jako współczesny środek ewangelizacji, katechizacji i przekazu wartości chrześcijańskich oraz edukacji medialnej (Bis, Rynio, 2010).

Zarysowane powyżej środowiska wychowawcze objęte badaniami pozwalają stwierdzić, że w polu zainteresowań pracowników Katedry znajduje się człowiek na przestrzeni całego życia w środowisku rodzinnym, instytucjach kształcenia, pracy, rozwoju pasji i zainteresowań. Klamrą spinającą te wszystkie obszary jest troska o człowieka, jego rozwój i wychowanie chrześcijańskie.

Kiedy mówimy o wychowaniu, nie możemy pominąć zagadnienia wartości. W wychowaniu chrześcijańskim są takie wartości, które są szczególnie ważne i niezbędne w kształtowaniu dojrzałej osobowości chrześcijańskiej i dlatego namysł nad nimi stanowi kolejny obszar zainteresowań w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej. Do wartości poddanych analizie należą między innymi: prawda, wolność (Rynio, 2006b), odpowiedzialność (Rynio 2011a); miłość miłosierna, (Rynio, 2005c), przyjaźń (Konefał, 2011), cierpienie (Rynio, 2006a), ubóstwo (Łobacz, 2011), solidarność (Rynio 2005; 2015); integralny rozwój, formacja i wychowanie (Rynio 2012; 2016).

Bardzo szerokim obszarem badań podejmowanych w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej jest opracowywanie wskazań wychowawczych, czy systemów wychowawczych teologów, pedagogów, filozofów żyjących w różnych epokach z uwzględnieniem specyfiki nauczania bądź działalności poszczególnych osób. Wśród opracowanych sylwetek znalazły się postaci biblijne, święci i błogosławieni, założyciele zgromadzeń zakonnych i ruchów religijnych, twórcy szkół katolickich i osoby związane z początkami myśli pedagogiki katolickiej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Poniżej wymieniono w porządku chronologicznym wybrane osoby, których myśl pedagogiczna została opracowana w ramach badań prowadzonych przez pracowników i doktorantów Katedry: wzór wychowawcy i nauczyciela w nauczaniu św. Pawła (Rynio, 2013c); system wychowania

bł. Edmunda Bojanowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem przedszkolnej pedagogiki integralnej (Opiela, 2013); koncepcja szkoły i wychowania młodzieży Cecylii Plater-Zyberkówny (Rynio, Kokska, 2016c); koncepcja pedagogiki chrześcijańskiej i pedagogiki uniwersyteckiej Stefana Kunowskiego (Braun, Łobacz, Rynio, 2010); ideały i wzory osobowe w ujęciu o. Jacka Woronieckiego (Tomczyk, 2010); koncepcja wychowania młodzieży kardynała Stefana Wyszyńskiego (Rynio, 1995); koncepcja wychowania integralnego Karola Wojtyły św. Jana Pawła II (Rynio 2004); chrześcijańska pedagogia nadziei ks. Mieczysława Brzozowskiego i Luigi Giussaniego (Rynio, 2001a;b; 2006d; 2009a); wychowanie religijne, pedagogika rodziny oraz koncepcja dziecka i dzieciństwa ks. Józefa Wilka i Janusza Korczaka (Rynio, 2006c; Rynio, 2014a; Janiak, Rynio 2014d.); wychowanie do prawdy w nauczaniu Wojciecha Chudego (Filipowicz, Rynio, 2013); wychowanie do dzielności życiowej w ujęciu Wolfganga Brezinki (Szewczak, 2015).

Odnosząc się do faktu, jak wskazano wcześniej, że pedagogika chrześcijańska jest nauką, która ma ścisły związek z praktyką pedagogiczną, warto zwrócić także uwagę na ten poziom badań Katedry, który związany jest i szczególnie służy praktyce pedagogicznej. Obszarem badań, który ma ścisły związek z praktyką pedagogiczną jest wieloletnia analiza spuścizny Karola Wojtyły/św. Jana Pawła II pod kątem wychowania. Prowadząca te badania prof. Alina Rynio współpracuje ze szkołami im. Jana Pawła II. Od 2011 r. pełni funkcję przewodniczącej Ogólnopolskiej Komisji Konkursu Wiedzy o Czasach i Osobie Karola Wojtyły – Jana Pawła II dla uczniów gimnazjum „Papież Słowian”. Innym zagadnieniem ściśle związanym z praktyką są badania prowadzone przez s. prof. Marię Loyolę Opiela, KUL dotyczące pedagogiki przedszkolnej. Na podstawie prowadzonych wyników badań przygotowywane są programy wychowania integralnego dla przedszkoli z licznymi wskazówkami metodycznymi, zawierającymi opisy form i metod pracy z małym dzieckiem.

Do badań na poziomie praktycznym można zaliczyć także badania dr Katarzyny Braun nad wychowaniem prospołecznym i przygotowywanie dla szkół programów wychowawczych opartych na zaangażowaniu w wolontariat.

Przedstawione powyżej poziomy i kierunki zainteresowań pokazują, że w Katedrze Pedagogiki Chrześcijańskiej badania prowadzone są w bardzo szerokim zakresie, poczynając od zagadnień metateoretycznych, sytuujących pedagogikę chrześcijańską w systemie nauk, poprzez bardzo duży obszar badań teoretycznych, a skończywszy na współpracy nauki z praktyką pedagogiczną. Na podstawie kierunków badań wyraźnie widać, że pracownicy Katedry ściśle

współpracują z pedagogami – praktykami i starają się wykorzystywać wyniki swoich badań, by jak najlepiej realizować cel wychowania chrześcijańskiego – czyli wspierać człowieka w procesie wszechstronnego rozwoju w ciągu jego życia, pomagać mu osiągnąć doskonałość chrześcijańską, wyrażającą się w świętości życia i akceptacji zbawienia, które pochodzi od Boga.

DZIAŁALNOŚĆ UPOWSZECHNIAJĄCA WYNIKI BADAŃ

Pracownicy Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej wyniki swoich badań systematycznie upowszechniają, uczestnicząc w wielu konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych. Są także organizatorami wielu konferencji. Poniżej wymieniono niektóre z nich w celu pokazania, że ściśle korespondują z obszarami badań podejmowanych w Katedrze.

Bardzo ważnym wydarzeniem dla Katedry była międzynarodowa konferencja *Wychowanie chrześcijańskie wobec wyzwań współczesności* (2006). Odwołując się do ogromnej tradycji chrześcijaństwa, prelegenci pokazali współczesne zagrożenia, ale i potencjał tkwiący w różnych instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych formach wychowania chrześcijańskiego. Do innych istotnych konferencji organizowanych lub współorganizowanych przez Katedrę należą: międzynarodowe sympozjum *Wychowanie chrześcijańskie metodą harcerską* (2007), międzynarodowa konferencja *Media w wychowaniu chrześcijańskim* (2008), ogólnopolska konferencja *Wczoraj i dziś pedagogiki uniwersyteckiej w świetle życia i twórczości Stefana Kunowskiego* (2009), międzynarodowa konferencja *Pedagogiczna wielowymiarowość rozwoju. Jednostka – przestrzeń społeczna – instytucja* (2011), międzynarodowa konferencja *Wychować dobrych chrześcijan i uczciwych obywateli* (2011), ogólnopolska konferencja *Obudzić (nie)odkryty potencjał rodziny. Rodzina pyta i odpowiada* (2015), ogólnopolskie sympozjum *Wychowanie integralne dziecka w rodzinie i przedszkolu katolickim* (2015), ogólnopolska konferencja *Społeczna potrzeba pamięci osoby i dzieła Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego* (2017), ogólnopolska konferencja *Perły polskiej myśli edukacyjnej. Nowe źródła do poznania myśli i dzieła Edmunda Bojanowskiego* (2017).

Ponadto Katedra współorganizuje dwie serie cyklicznych konferencji skierowanych głównie do nauczycieli i wychowawców – praktyków. Pierwszą z nich stanowią organizowane od czternastu lat we współpracy z Fundacją Servire

Veritati Instytutu Edukacji Narodowej Ogólnopolskie Konferencje dla Nauczycieli i Wychowawców. Co roku konferencja ma inny temat przewodni, a prof. Alina Rynio jest odpowiedzialna za merytoryczną stronę konferencji – opracowuje temat przewodni, zaprasza prelegentów. Drugi cykl – to organizowane we współpracy ze Zgromadzeniem Sióstr Służebniczek Bogarodzicy Dziewicy Niepokalanie Poczętej – Dębickie debaty o wychowaniu. W tych debatach organizowanych od sześciu lat osobą współtworzącą program jest s. prof. Maria Loyola Opiela.

Materiały przygotowane przez uczestników konferencji oraz wypracowane w czasie ich trwania są przez pracowników Katedry opracowywane i wydawane w postaci książek. Od 2011 r. większość tych książek ukazuje się w ramach serii wydawniczej Biblioteka Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Publikację serii rozpoczęto w roku 2011. Powstała ona z inicjatywy prof. Aliny Rynio pomysłodawczyni serii jest zarazem jej redaktorem.

Oprócz książek będących pokłosiem konferencji, w serii wydawane są także prace monograficzne. Problematyka badawcza prezentowana w serii związana jest z pedagogiką chrześcijańską a szczególnie kierunkami badań podejmowanymi przez pracowników i doktorantów Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej. Dotychczasowe tomy serii dotyczą czterech obszarów tematycznych – wychowania integralnego (Wychowanie integralne w edukacji katolickiej: idee – twórcy – instytucje; Wychowanie integralne w teorii i praktyce pedagogicznej), małżeństwa i rodziny – jako szczególnych środowisk wychowania chrześcijańskiego (Świadomość wychowawcza we współczesnej rodzinie; Obudzić (nie)odkryty potencjał małżeństwa i rodziny; Rodzina miejscem integralnego rozwoju i wychowania), koncepcji wychowawczych świętych, błogosławionych i pedagogów katolickich (Bł. Jana Pawła II koncepcja wychowania małżonków; Kompendium edukacyjne Edmunda Bojanowskiego) oraz zagadnień szczegółowych, związanych z różnymi środowiskami wychowawczymi i metodyką wychowania chrześcijańskiego (Wolontariat – młodzież – wychowanie; Wartość ubóstwa w urzeczywistnianiu się osoby). W latach 2011-2016 w serii ukazało się 11 tomów.

Zaprezentowane powyżej treści ukazują dwunastoletni dorobek naukowy Katedry Pedagogiki Chrześcijańskiej. Na jego podstawie można sformułować kilka wniosków oddających specyfikę prowadzonych w Katedrze badań. Po pierwsze – jasno można stwierdzić, że badania dotyczą wychowania chrześcijańskiego na przestrzeni całego życia, uwzględniając integralność wszystkich sfer i środowisk wychowania. Po drugie – tworząc koncepcje i programy wychowania chrześcijańskiego, pracownicy Katedry łączą ze sobą tradycję i nieprzemijające

wartości z wyzwaniem, jakie niesie ze sobą współczesny świat. Starają się badać zarówno tradycję, jak i człowieka XXI wieku, jego szczególne potrzeby i możliwości niesienia mu pomocy. Po trzecie – w badaniach podejmowanych przez pracowników Katedry podejmowane są zagadnienia trudne, niemodne i nieobecne w głównym nurcie życia społecznego – takie, jak: cierpienie, śmierć, ubóstwo. Dzięki pogłębionym badaniom nad nimi przypomina się o ich niezaprzeczalnej wartości i znaczeniu w życiu człowieka. Po czwarte – wiele badań i działań Katedry ma nachylenie praktyczne. Pracownicy poprzez upowszechnianie prowadzonych badań i własną działalność praktyczną starają się promować model integralnego wychowania.

Zatem pedagogika chrześcijańska na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, pozostając wierną zakreślonymu przedmiotowi badań, pokazuje jego liczne związki z sytuacją, w jakiej znajduje się współczesny Kościół, rodzina, szkoła i każdy człowiek, stara się je zgłębiać i służyć wychowaniu – twórczości o przedmiocie najbardziej osobowym.

BIBLIOGRAFIA

- BAGROWICZ, J. (2005), *Pedagogika chrześcijańska*, w: T. Pilch (red.), *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. IV, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, s. 121-125.
- BIS, D., OPIELA, M.L. (2013), *Wychowanie integralne w teorii i praktyce pedagogicznej*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- BIS, D., RYNIO, A. (2010), *Media w wychowaniu chrześcijańskim*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- BRAUN, K. (2012), *Pedagogika chrześcijańska na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Źródła i kierunki rozwoju*, w: R. Skrzyniarz, E. Smółka, S. Konefał (red.), *U podstaw tożsamości pedagogiki. Wielowymiarowość pedagogiki – biografistyka – historia*, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 315-325.
- BRAUN, K. (2012), *Wolontariat – młodzież – wychowanie*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- BRAUN, K., ŁOBACZ, M., RYNIO, A. (2010), *Wczoraj, dziś i jutro pedagogiki uniwersyteckiej w świetle twórczości Stefana Kunowskiego*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- FILIPOWICZ, M., RYNIO, A. (2013), *Pedagogia umierania według Wojciecha Chudego*, w: J. Stala (red.), *Życie i śmierć: wyzwania działalności charytatywnej*, Lublin: Wydawnictwo Polihymnia, s. 261-273.
- JAKIMIUK, B. (2013), *Między wychowaniem a karierą zawodową*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- JANIAK, A., RYNIO, A., (2014d), *Topicality and relevance of Janusz Korczak's pedagogical approach to children and their upbringing*, „The Person and the Challenges”, volume 4, number 2, s. 157-181.
- KONEFAŁ, S. (2011), *Wychowanie jako doświadczanie miłości opartej na przyjaźni*, „Roczniki Pedagogiczne” 3 (39) (2011), s. 93-102.

- ŁOBACZ, M. (2011), *Wartość ubóstwa w urzeczywistnianiu się osoby*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- MAGIER, P. (2010), *Tożsamość pedagogiki chrześcijańskiej*, w: J. Michalski, A. Zakrzewska (red.), *Pedagogika chrześcijańska. Tradycja, współczesność, nowe wyzwania*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 336-345.
- NOWAK, M. (2010), *Specyfika, wyzwania, możliwości i perspektywy pedagogiki chrześcijańskiej w Polsce*, w: J. Michalski, A. Zakrzewska (red.), *Pedagogika chrześcijańska. Tradycja, współczesność, nowe wyzwania*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 13-35.
- OPIELA, M.L. (2013), *Integralna pedagogika przedszkolna w systemie wychowania Edmunda Bojanowskiego. Kontynuacja i zmiana*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- OPOZDA, D., OPIELA, M.L., BIS, D., ŚWIDRAK, E. (2015), *Rodzina miejscem integralnego rozwoju i wychowania*, Lublin: Wydawnictwo Episteme.
- PETKOWICZ, A. (2009), *Wychowanie chrześcijańskie metodą harcerską*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- RYNIO, A. (1995), *Wychowanie młodzieży w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego*, Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL.
- RYNIO, A. (2001a), *Wychowanie człowieka w duchu „Zmysłu religijnego”*, w: A. Rynio (red.), *Wychowanie człowieka otwartego. Rola „Zmysłu religijnego” Luigi Giussaniego w kształtowaniu osoby*, Kielce: Wydawnictwo Jedność, s. 71-84.
- RYNIO, A. (2001b), *Wychowanie otwarte na hipotezę Objawienia*, w: A. Rynio (red.), *Wychowanie człowieka otwartego. Rola „Zmysłu religijnego” Luigi Giussaniego w kształtowaniu osoby*, Kielce: Wydawnictwo Jedność, s. 98-102.
- RYNIO, A. (2001c), *Wychowawcza metoda ks. L. Giussaniego*, w: A. Rynio (red.), *Wychowanie człowieka otwartego. Rola „Zmysłu religijnego” Luigi Giussaniego w kształtowaniu osoby*, Kielce: Wydawnictwo Jedność, s. 89-93.
- RYNIO, A. (2004), *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- RYNIO, A. (2005a), *Edukacyjna i wychowawcza funkcja szkoły katolickiej*, w: T. Frąckowiak (red.), *Dziecko. Edukacyjne i pomocowe oferty małych ojczyzn*, Poznań–Wągrowiec: Wydawnictwo Naukowe Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Oddział w Poznaniu, s. 247-265.
- RYNIO, A. (2005b), *Metodyczno-strukturalne elementy procesu integralnego wychowania osoby*, w: M. Nowak, C. Kalita (red.), *Pedagogiczna inspiracja w nauczaniu Jana Pawła II*, Biała Podlaska: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Papieża Jana Pawła II, s. 285-303.
- RYNIO, A. (2005c), *Miłość miłosierna jako wartość edukacyjna*, „Roczniki Nauk Społecznych” 33(2005), z. 2, s. 31-48.
- RYNIO, A. (2006a), *Cierpienie jako czynnik wychowawczy*, w: J. Śledzianowski (red.) *Jan Paweł II stróżem ludzkiej rodziny*, Kielce: Akademia Świętokrzyska, s. 241-250.
- RYNIO, A. (2006b), *Wolność a wychowanie. Poszukiwanie rozwiązań prakseologicznych*, „Roczniki Nauk Społecznych” 34 (2006), z. 2, s. 71-89.

- RYNIO, A. (2006c), Wychowanie religijne w ujęciu Księdza Profesora Józefa Wilka, w: B. Kiereś, ks. M. Nowak, D. Opozda (red.), Wybrane zagadnienia teorii i praktyki pedagogiki rodziny. Pamięci Księdza Profesora Józefa Wilka, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 97-105.
- RYNIO, A., (2006d), Zawsze miał nadzieję – ks. Mieczysław Brzozowski świadectwa i wspomnienia, Lublin, Kościół Rektoralny pw. Wniebowzięcia NMP Zwycięskiej.
- RYNIO, A. (2007a), Atrakcyjność wychowania chrześcijańskiego, w: A. Rynio (red.), Wychowanie chrześcijańskie. Między tradycją a współczesnością, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 672-689.
- RYNIO, A. (2007b), Dojrzałość nauczycieli warunkiem twórczego rozwoju i przetrwania cywilizacji, „Rocznik Naukowy” 14 (2007), s. 89-100.
- RYNIO, A. (2008), Wychowawcza specyfika bractwa *Comunione e liberazione* i nadzieje z nią związane, w: W. Wójcik, E. Lalikova (red.), Edukacja działania społeczne rodzina, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Akademii Techniczno-Humanistycznej, s. 173-186.
- RYNIO, A., GAWRYSIAKOWA, J., BUDKIEWICZ, M. (red.), (2008), Bogu i Ojczyźnie. Katolicki Uniwersytet Lubelski w wypowiedziach Prymasów Polski, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- RYNIO, A. (2009a), Chrześcijańska pedagogia nadziei ks. Luigi Giussanigo, „Roczniki Pedagogiczne” 1 (37) (2009), s. 67-82.
- RYNIO, A. (2009b), Szkoła katolicka, uprzywilejowanym miejscem ludzkiej nadziei, w: K. Chałas (red.), Kreowanie tożsamości szkoły. Konteksty teoretyczne, poglądy, wyniki badań, t. I, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 83-96.
- RYNIO, A., (2011a), ABC wychowania do odpowiedzialności, w: P. Kawalec, A. Błachuta (red.), Odpowiedzialność społeczna w innowacyjnej gospodarce, s. 210-258, Lublin: Wydawnictwo KUL.
- RYNIO, A., SKRZYNIARZ R., BADEŃSKA L. (2011b), Pedagogika na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Historia i współczesność, Lublin: Jedność.
- RYNIO, A., K. BRAUN, A. LENDZION, D. OPOZDA (2012). Religijno-moralny wymiar rozwoju i wychowania. Lublin: Wydawnictwo KUL
- RYNIO, A. (2013a), Oczekiwane cechy osobowe nauczycieli i wychowawców, w: I. Jazukiewicz, E. Rojewska (red.), Sprawności moralne wychowawcy, Szczecin: Uniwersytet Szczeciński, Wydawnictwo: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL Dmochowski Sobczyk Sp.j, s. 29-53.
- RYNIO, A. (2013b), Rodzina środowiskiem integralnego wychowania w nauczaniu Jana Pawła II, w: J.M. Garbula, A. Zakrzewska, W. Sawczuk (red.), Świat rodziny. Perspektywa interdyscyplinarna wobec trwania i zmian, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 28-56.
- RYNIO, A. (2013c), Święty Paweł jako przykład nauczyciela i wychowawcy, w: M. Nowak, R. Jusiak, J. Mazur, (red.), Źródła wielkości mistrzów. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Piotrowi Pawłowi Gachowi, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 97-108.
- RYNIO, A. (2013d), Współczesna młodzież jako pokolenie poszukujące pracy, wartości i ideałów, w: B. Jakimiuk (red.), Między wychowaniem a karierą zawodową, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 77-90.
- RYNIO, A. (2013e), Wybrane paradoksy pedagogiki chrześcijańskiej podstawą jej tożsamości „Forum Pedagogiczne” 2(2013), s. 41-63.

- RYNIO, A. (2014a), Dziecko w myśli i posłudze duszpasterskiej Księdza Profesora Józefa Wilka, w: J. Stala (red.), *Nauki o rodzinie w służbie rodziny*, Kraków: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, s. 411-430.
- RYNIO, A. (2014b), Jakość edukacji akademickiej warunkowana potrzebą integralnego wychowania osoby, w: R. Bera, K. Klimkowska, A. Dudak (red.), *Jakość kształcenia w szkole wyższej. Obszar nauk pedagogicznych*, Lublin: Wydawnictwo UMCS, s. 75-91.
- RYNIO, A. (2014c), Nauczyciel – mistrzem czy urzędnikiem? Na marginesie wychowawczego zadania szkoły i pilnej potrzeby dzielności zawodowej nauczycieli w: A. Rynio, K. Stępień (red.), *Wychowanie a cywilizacja uzależnień i agresji*, Lublin: IEN i Wydawnictwo KUL, s. 95-117.
- RYNIO, A. (2015a), Dziecko przedmiotem troski świętego Jana Pawła II, w: K. Bocheńska-Włostowska, E. Kopeć (red.), *W trosce o edukację dziecka*, Warszawa: Wydawnictwo B&G, s. 7-28.
- RYNIO, A., BRAUN, K., JEZIORAŃSKI, M., SZEWCZAK, I. (2015b), *Obudzić (nie)odkryty potencjał małżeństwa i rodziny*, Lublin: Wydawnictwo Episteme.
- RYNIO A., *Słowo wprowadzające* (2015c), w: J. Gawrysiakowa, M. Józwik (red.), *NSZZ „Solidarność w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 1980-2010*, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 13-30.
- RYNIO, A. (2016a), Integralny rozwój człowieka, w: K. Chałas, A. Maj (red.), *Encyklopedia aksjologii pedagogicznej*, Radom: Polwen, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, s. 448-453.
- RYNIO, A. (2016b), Integralne wychowanie, w: K. Chałas, A. Maj (red.), *Encyklopedia aksjologii pedagogicznej*, Radom: Polwen, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, s. 440-448.
- RYNIO, A., KOKSA, H. (2016c), Oryginalność i nowatorstwo działalności Cecylii Plater-Zyberkówny, w: F.W. Wawro, ks. A. Łuczyński, L. Pietruszka (red.), *Osoba Środowisko Transcendencja. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Romanowi Juszkowi OFM*, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 267-286.
- RYNIO, A. (2017), Wzory osobowe a budowanie autorytetu nauczyciela i wychowawcy, w: I. Jazukiewicz, E. Rojewska (red.), *Sprawności moralne a przestrzenie pedagogiczne*, Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, s. 15-44.
- SALAMUCHA, A. (2010), Kiedy pedagogika jest chrześcijańska? Uwagi metodologiczne, w: J. Michalski, A. Zakrzewska (red.), *Pedagogika chrześcijańska. Tradycja, współczesność, nowe wyzwania*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 120-125.
- SALAMUCHA, A., MAGIER, P. (2013), W obronie pedagogiki chrześcijańskiej, „*Pedagogia Christiana*”, I/31(2013), s. 155-169.
- Solidarność w nauczaniu Jana Pawła II. Wybór tekstów* (2005), wyboru dokonała i przedmową opatrzyła A. Rynio, Lublin: Fundacja Servire Veritati IEN.
- SZEWCZAK, I. (2015), Rola rodziny w wychowaniu do dzielności życiowej, w: A. Rynio, K. Braun, M. Jeziorański, I. Szewczak (red.), *Obudzić (nie)odkryty potencjał małżeństwa i rodziny*, Lublin: Wydawnictwo Episteme, s. 307-327.
- TOMCZYK, M. (2010). Autorytet nauczyciela akademickiego w twórczości o. Jacka Woronieckiego, w: Braun, K., Łobacz M., Rynio A. (red.), *Wczoraj, dziś i jutro pedagogiki uniwersyteckiej w świetle twórczości Stefana Kunowskiego*, Lublin: Wydawnictwo KUL, s. 73-78.

KIERUNKI BADAŃ
KATEDRY PEDAGOGIKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ KUL

Streszczenie

Artykuł jest prezentacją badań prowadzonych przez pracowników Katedry. Składa się z trzech części. W pierwszej zaprezentowano przedmiot badań pedagogiki chrześcijańskiej i okoliczności powstania Katedry; w drugiej przeanalizowano tematykę badawczą, podejmowaną przez pracowników Katedry; jako ostatni element zaprezentowano działalność upowszechniającą wyniki badań naukowych w postaci konferencji organizowanych przez Katedrę oraz wydawane publikacje.

Słowa kluczowe: pedagogika chrześcijańska; kierunki badań.

DIRECTIONS OF RESEARCH
OF THE DEPARTMENT OF CHRISTIAN PEDAGOGY OF KUL

Summary

The article *Directions of research of the Department of Christian Pedagogy of KUL* is a presentation of the research conducted by the staff of the Department of Pedagogy. It consists of three parts. The first will be presentation the subject of research in Christian pedagogy and the circumstances of the founding of the Cathedral; in the second will be presented research direction run by employees of Department; in the third the dissemination of research results will be presented.

Key words: Christian Pedagogy; research directions.